

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 360 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
Nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nevrnjeni
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Lekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inštalacijo, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1. stop. peti-vrsta
mali oglas po 150
in 2. D. večji oglas
nad 45 mm v širino
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
3. Pri večjem g.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondelika in
dneve po prazniku

Naša narodna misel

Tako tesno obdan od nadmočnih in vse-
skozni agresivnih narodov, tako eksponiran je
bil vedno položaj Slovenije, da je moral biti
vedno vsak Slovenec odločen in zaveden na-
rodniak. Tako je tudi dejansko vedno bilo in
zato je bila nacionalna misel vedno važen či-
nitelj našega razvoja. Ta etično utemeljeni na-
cionalizem je bil vedno ustvarjajoča in gonilna
sila v našem narodu, in naj se je uveljavljala ta
narodna zavest v še tako različnih oblikah.
Toda v svojem jedru je bil vedno eden in isti,
ker je bil porojen iz vsem nam lastne ljubezni
do naroda in poglobljen od enega spoznanja,
da moremo v svoji eksponirani legi ohraniti
sebe le z čezmernim in nenavadno složnim
delom.

Pogled na karto pa je dal slovenskemu
nacionalizmu še drugo pozitivno podlago. Na
severu in zapadu je bil sam boj in sama fronta,
samo na vzhodu ni bilo nikoli niti najmanjše
bitke. Tu smo bili vedno nemoten in zato je
bil slovenski nacionalizem vedno orientiran
jugoslovansko in zaslug dr. Kreka je, da je ta
misl zajela in se vkoreninila v najširših pla-
steh našega ljudstva. Tako je bila gojitev slo-
venske narodne misli obenem afirmacija jugo-
slovanstva. Izpopolnilo slovenskega nacionali-
zma je bil jugoslovanski nacionalizem in zato
tudi jugoslovanska misel ni našla nikjer toliko
iskrenih in navdušenih pristašev kakor ravno
med Slovenci.

Tako v globino krščanske duše našega na-
roda položen nacionalizem je bil vsidran v
ercu našega ljudstva. V ljudstvu je počival na
svojih trajnih moralnih podlagah: na zahtevi,
da je interes celote nad interesom vsakega po-
sameznika, da je država narodu v redu zemelj-
skih stvari najvišja dobrina, da se država na-
slanja na narod, na njegove temeljne naravne
pravice, da smo vsi Jugoslovani višja enota,
ki moramo veliko žrtvovati, da ohranimo slogo
in iz nje gradimo sebi trden dom, ki bo klju-
boval vsem sovražnim viharjem.

Ta osnovna in najvišja misel našega nacio-
nalizma je danes posebno močno poudarjena
in kraljeva proklamacija pomeni naravnost
apel na vse Jugoslovane, da posvete vse svoje
sile samo enemu cilju, kako čim bolj dvigniti
in utrditi državo. Baš ta cilj pa najbolj odgo-
varja slovenskemu nacionalizmu, ker je bila
od nekdaj njegova osnovna misel, da more tudi
samo močna in krepka jugoslovanska država
olajšati usodo naših narodnih manjšin v tujini.

Dvigniti vse življenske in ustvarjajoče
sile slovenskega debla, to silo uporabiti za
utrditev jugoslovanske države in s tem za
utrditev do skrajnosti dvignjene odporne sile
proti neprijateljem Jugoslavije je bilo vedno
jedro narodne misli v Slovencih. Samo razve-
seljiv znak je, da je ta bistvena vsebina našega
narodnega čustvovanja identična s kraljevim
klicem, ker je s tem dano jamstvo, da naša na-
rodna misel ostane vedno velika gonilna in
ustvarjajoča sila, kakršna je bila vedno. Povsod
iz vsakega slovenskega, hrvaškega in srb-
skega srca v tej državi, iz vsakega kulturnega
ognjišča, kjer naj že stoji, iz najrazličnejših
točk v našem narodnem telesu se porajajo ve-
dno nove sile one velike nacionalne misli, ki
nas vse združuje po kraljevih besedah v eno
duhovno enoto. Vse pa so zasidrane v enem
središču življenja: v trdni etični zavesti, v
pojmovanju naših absolutnih moralnih dolžno-
sti, v zvestobi načelom, ki nimajo končne
utemeljitve v pozemeljskem, ampak v onih
globinah, kjer ugasne vsaka sebičnost in sta
človek in narod posvečena višjemu. V Meštro-
vičevih nesmrtnih kipih, v srbski narodni pe-
smi, v hrvaški in slovenski zgodovini, povsod
se vidi tajinstvena velika sila, ki nas druži in
nam daje nacionalno nalogo v krščanskem
človečanstvu.

Trg. pogodba s Francijo

**Finančni minister odpotuje
v London zaradi posojila**

Belgrad, 23. januarja. (Tel. »Slov.«) Trgo-
vinska pogodba s Francijo je gotova. Pogaja-
nja sta vodila Miloje Pilja, inspektor trgo-
vinskega ministrstva in naš pariški poslanik
dr. Miroslav Spalajković. Za nas bo po-
godbu podpisal trgovinski minister dr. Zeli-
mir Mažuranič, ki bo po jutrišnjem od-
potoval v Pariz, od tam pa v London, kjer bo
stopil v stik z londonskimi bančnimi krogi
radi pogajanju za najetje novega posojila. Gle-
de zunanjega posojila smo dobili obvestilo, da
je naša vlada dobila ponudbo tudi od strani
ameriških skupin. O vseh teh ponudbah je fi-
nančni minister dr. Šverljuga poročal pred-
sedniku vlade generalu Petru Živkoviću.

Kaj vse zahtevajo gospod. krogi

**Seja glavnega odbora Narodne banke - Potreba gospodarskega sveta - Previsoke obresti - Indu-
strijska zaštita jim je še premajhna - Za drugo tarifno in socialno politiko**

Belgrad, 23. jan. (Tel. »Slov.«) Danes do-
poldne se je vršila seja glavnega odbora Na-
rodne banke pod predsedstvom guvernerja Baj-
lonija. Najprej se je prečital zapisnik 13. in 14.
seje, nato pa poročila komisije upravnega od-
bora, katere je izvršila pregled bilance in raču-
nov zgube in dobička. V tej komisiji so bili
sedaj štirje člani: Todor Mihajlovič, Mihajlo
Gjurič, V. Klarič in Vladislav Turkovič iz Za-
greba.

Nato se je sklenilo, da se vrši 10. marca
redni občni zbor delničarjev Narodne banke.
Nato se je določil dnevni red. Uprava je ob-
ravnavala več predlogov. Med drugim predlog
o povišanju plač zavodnim uradnikom.

Izjava guvernerja Bajlonija

Po seji uprave Narodne banke je guverner
Bajloni sprejel časnikarje in jim dal na njihova
vprašanja, kaj so večeraj v dvoru zahtevali, ne-
kaj konkretnijših pojasnil:

»Zastopniki gospodarskih zbornic smo ob
priliki audience pri kralju predložili tiskan
pregled vseh zahtev naših šestih kongresov, zlasti
kongresa, ki je bil lani v Belgradu. Ob tej pri-
liki smo izročili kralju posebne spomenice, ki
so jih naše zbornice izdelale na kraljevo željo.

Pri kralju smo bili toplo sprejeti. Kralj
smatra za svojo prvo nalogo, da se gospodar-
sko življenje spravi na pot izboljšanja in na-
predka. Izrazil je nado, da bo v svojem delu
našel podporo našega gospodarstva. To pod-
poro so mu zastopniki naših zbornic v polni
meri obljubili. On bo s svoje strani napravil
vse, da se bodo gospodarska vprašanja ugod-
no uredila.

Spomenica o gospodarski krizi

Iz spomenice o gospodarski krizi, ki so jo
zastopniki našega gospodarstva predložili na
najvišjem mestu, posnemamo:

Gospodarski krogi se sklicujejo na gospo-
darsko krizo. Industrijski so ugotovili krizo že

l. 1924. L. 1924 so dognali, da je kriza ne samo
industrijska, ampak splošna. Trgovinsko mini-
strstvo je 21. avgusta 1926 sklicalo anketo, da
dožene vzroke gospodarske krize. Javilo se je
več govornikov. Stavilo se je mnogo predlo-
gov, toda dejansko se ni storilo ničesar. Treba
je določiti program in načelno smer gospodar-
ske politike. Zato je potreben gospodarski svet.
Ta gospodarski svet pa mora biti neodvisen in
nebirokratičen organ ter sestavljen iz ljudi re-
alnega gospodarskega življenja.

Druga težava so visoke obrestne mere,
pomanjkanje dolgoročnih kreditov. Obrestna
mera je visoka radi tega, ker je premalo po-
nudbe kapitala. Pomanjkanje kapitala je naj-
večje pri investicijah. Radi slabe uprave in
dosedaj nestalne notranje politike se je do-
sedaj gibala obrestna mera med 14 in 18%
ali še višje. Obresti so dosegale izposojeno
vsoto, tako da se je industrijskec naenkrat
znašel pred novim dolgom, ker so obresti do-
segle izposojeno vsoto. Dosedanje uprave so
preprečevale prihod tujega kapitala v našo
državo. Mnogi politiki so celo v javnosti dajali
izjave proti tujemu kapitalu. Vse velike in-
dustrijske države, to so Nemčija, Italija, zlasti
Severna Amerika, so se svoječasno dvignile le
s pomočjo tujega kapitala. Ukrepi, ki so jih
podvzele industrijske zbornice, so ostali brez
posledic, ker sta jih onemogočila birokratizem
in slaba uprava. To velja v prvi vrsti za pra-
vilnik o industrijskih obveznicah. Spomenica
naštevata, koliko predlogov so zbornice stavile.
Določil se je kredit za komisijo, ki naj izdela
poseben zakon o industrijskih obveznicah. Ko-
misija pa načrta ni izdelala.

Oddelek za kredit, ki se je ustanovil v tr-
govinskem ministrstvu, zahteva, da naši in-
dustrijski ustanove posebno industrijsko ban-
ko, ki naj bi nabavljala industrijski kredit. In-
dustrijski sicer nimajo ničesar proti ustano-
vitvi te banke, zlasti za malo in zasebno in-
dustrijo. Toda da bi prišla domača industrija čim
preje do kredita, je treba hitro ustanoviti in-
dustrijske obveznice za posojila iz tujine.

Industrijski se pritožujejo nad dosedanjim
fiskalno zakonodajo. Zatrjujejo, da je bila pre-
več fiskalna. Pritožujejo se nad carinsko po-
litiko. Sklicujejo se na uvozne tarife tujih dr-
žav, kakor jih je izdelalo tajništvo Društva
narodov. Ta statistika daje za pregled carin-
skega obdavčenja gotovih fabrikatov naslednjo
sliko za l. 1925.: Nad 10%: Španija; 25—30%:
Češkoslovaška, Madjarska, Argentina, Avstra-
lija; 20—25%: Jugoslavija, Nemčija, Francija,
Kanada, Italija; 15—20%: Avstrija, Belgija,
Švedska, Indija; 10—15%: Danska, Švica. Pod
10%: Anglija, Holandija. Iz te statistike se raz-
vidi, da je naša carinska zaštita zelo zmerna
in da zaostaja za zaščito carine v državah, ki
imajo svojo industrijo že rešeno.

Nadalje se ugotavlja, da naša železniška
in tarifna politika ne odgovarja našemu gospo-
darstvu, ampak da je zopet odgovarjala več
fiskusu. Zahtevajo, naj se čim preje obnovijo
zveze z našimi jadranskimi pristanišči, da se
zgradijo nove proge povsod, kjer so za to po-
dani pogoji. Železniška politika naj se vodi
tako, da bo njen glavni cilj izrabljanje naših
jadranskih pristanišč za gospodarske zveze z
inozemstvom.

V tarifni politiki je treba za vsako ceno
jačati čim večji gospodarski stik med zastop-
niki železniške uprave in zastopniki gospodar-
stva, zlasti v tarifnem odboru.

Pomislike, ki izzivajo pomisleke

Glede socialne politike imajo tudi svoje
pomisleke. Trdijo, da je komunistični veter
l. 1922, dal zakon o zaščiti delavcev in o za-
varovanju delavcev. Oba ta dva zakona sta
šla baje še dalje, nego sama ženevska konven-
cija. Radi tega zahtevajo, naj se tudi socialna
politika prilagodi dejanskemu stanju in in-
teresom proizvajalcev. Zakon o zavarovanju de-
lavcev vali baje prevelika bremena na ramena
poslodajalcev. Socialna politika naj se sploh
organizira tako, da stroški in bremena ne bodo
preveč obremenjevala industrijo in sploh naše
gospodarstvo, ki je šele v začetku razvoja.

Jugoslovanski škofje pri kralju

Zadeve katoliške cerkve se uredijo v splošno zadovoljnost

Belgrad, 23. januarja. (Tel. »Slov.«) Za-
stopniki jugoslovanskega episkopata so svoje
bivanje v Belgradu porabili za to, da so se s
člani vlade porazgovorili o tekočih zadevah
in da so jim izrekli želje in zahteve katoliške
cerkve v duhovnem in materialnem oziru.
Med drugim so obiskali ministra za vere
dr. A. Lau-poviča. Z njim so se razgovarjali
glede vprašanj medverskega zakona in zakona
o katoliški cerkvi. Kaker smo zvedeli, je sta-
liše episkopata, da naj se najprej sklene
konkordat, nato pa naj pride na dnevni red
zakon o medverskih odnosih. Glede sklepa-
nja konkordata, oziroma vobče ureditve od-
nosajev med Vatikanom in našo državo, je
potrebno, da naše zunanje ministrstvo takoj
stopi v stik z belgrajsko nunciaturo. Iniciativo,
oziroma posredništvo pa naj prevzame even-
tualno ministrstvo za vere. Če bi se pogajanja
enkrat načela, bi vatičansko tajništvo in bel-
grajska vlada storila svoje korake. Potem bi
zakon o katoliški cerkvi, z drugimi besedami
konkordat bil kmalu pod streho, ker ni treba,
da bi bil obširen.

Jugoslovanski škofje so nadalje zaintere-
sali finančnega ministra dr. Šverljuga o ma-
terialnih potrebah katoliške cerkve, duhov-

ščine in cerkvenih ustanov. Finančnega mini-
stra so opozorili na dosedanje krivice v pro-
računu in finančnem zakonu. Med drugim so
n. pr. zahtevali, da naj se cerkvena poslopja
oprosti zgradarine, ker je za to v zakonu za-
konita podlaga. Pri sestavi proračuna naj se
uzakoni dejansko enakopravnost.

Nadalje so obiskali ministra za kmetijstvo
dr. Frangeša, zastopnika ministra za agrarno
reformo in druge oblasti, ter prosvetnega mi-
nistra, s katerimi so razpravljali o šolskih za-
dehah.

Zvečer ob pol 6 so bili v audienici, kjer so
na najvišjem mestu ponovili svoje zahteve.
Škofje so se za jutri ob 11 prijavili pri pred-
sedniku vlade generalu Petru Živkoviću. Po-
novno mu bodo obrazložili stališče jugoslovans-
kega episkopata glede vseh tekočih verskih
zadev. Jutri zvečer bodo odpotovali iz Bel-
grada.

Pri svojih obiskih so dobili škofje naj-
boljši vtis, da je na merodajnem mestu od-
krita in dobra volja, da se vse tekoče zadeve
katoliške cerkve in katoliškega prebivalstva,
duhovništva in cerkvenih ustanov uredijo v
celoti pravično in v vsestransko zadovoljnost.

pojasniti, da ni povišja za take vesti, ker je
namen zakona, da se ohrani gozdno stanje, da
se uredi gozdno gospodarstvo in doseže na-
predek v celi državi. Komisija je rezervirala
veliko členov. Agrarna reforma se s tem za-
konom sploh ne urejuje, ker je predmet po-
sebnega agrarnega zakona.

V tem ministrstvu se nadalje dela na lov-
skem zakonu. Pri lovskem zakonu gre za dvo-
je načel: ali naj se v zakon uvede tako zvani
prečanski zakupni sistem po občinah, da do-
biho občine vse dohodke, ali pa državni re-
galni sistem, po katerem oddaja država do-
voljenje lova po vseh krajih države, kot je to
v Srbiji in Bosni. Razen Srbije so vsi kraji za
zakupni sistem po občinah.

Razpustitev kulturnih društev

Kotor, 23. jan. (Tel. »Slov.«) Oblasti so
razen političnih strank razpustila vsa hrva-
ska kulturna društva. Razpušeni so »Hrvat-
ski sestanek v Škaljarih, »Hrvaško delavsko
društvo Napredak« v Kotoru, »Hrvaško dru-
štvo Sloga« v Prčanju in »Sportski klub« v
Tivtu. Kot razlog navajajo oblasti, da so se v
nekaterih teh društvih vršili sestanki politič-
nih strank.

Vse stranke razpuščene

Zagreb, 23. jan. (Tel. »Slov.«) »Narodna
Politika« poroča iz Belgrada, da je njen do-
pisnik zvedel iz zanesljivega vira, da oblasti
ne bodo dovolile nadaljnjega delovanja tistim
strankam, ki so zaprosile za dovoljenje za na-
daljnji obstoj.

Italija in mi

DEMANTI ZUNANJEGA MINISTRSTVA

Belgrad, 23. jan. (Tel. »Slov.«) Zunanje
ministrstvo objavlja z ozirom na vesti, da stav-
lja Italija nove predloge in zahteve, to-le: »V
časopisju se javljajo informacije, ki so vse ne-
resnične. Niti z italijanske strani se niso po-
stavile nobene nove zahteve, niti ne želi kdo
imeti svobodnih rok, niti se niso z naše strani
stavili kakšni pogoji. To vprašanje se svobodno
in normalno razvija in se bo v najkrajšem času
uredilo.«

Nova Turčija

IZJAVE TURŠKEGA POSLANIKA

Nedavno je Turčija imenovala novega poslanika g. Hajdav-beja, ki je že izročil svoja poverljiva pisma kralju. Novi poslanik je eden najokretnejših turških diplomatov in se z ozirom na politiko nekaterih veleposlovnikov in na bližnjem vzhodu njemu pripisuje posebna misija.

Gosp. Hajdav-bej je dal važne izjave:

»Od svoje vlade sem poslan v Belgrad, da delam na uvrščevanju in širjenju prijateljskih zvez med obema državama. Zelo sem počaščen, da je meni dana ta misija in nadam se, da bom v svojem delu našel polno podporo od strani vaše vlade. Z obojestranskim delovanjem bomo ustvarili politično atmosfero, ki bo najbolj povoljna za obe državi.

Med kraljevinu SHS in Turčijo ni nobenih resnih sporov, ki bi nas mogli deliti, kajti obe vladi delata za mir in želita, da bi bili samo element, potreben za uvrstitev mednarodnih stikov med državami.

»Kaj nam lahko rečete, g. poslanik, o razmerju med Italijo in Turčijo s posebnim ozirom na nedavni obisk g. Grandija v Angorji?«

»Obisk g. Grandija je bil samo obisk kurtuzije, odgovor na obisk našega zunanjega ministra Ruždi-beja g. Mussoliniju. To je vse.

Pogodba o arbitraži in pomirljivosti, ki smo jo nedavno sklenili z Italijo ni uperjena proti nobeni drugi državi. Ona je samo miroljubna manifestacija prijateljskih želja med Turčijo in Italijo. Sicer pa je ta pogodba objavljena in videli ste, da ni v njej nič tajnega.

»V svetovnem časopisju je bilo govora tudi v razgovorih g. Grandija z vašimi državniki v gospodarski penetraciji Italijanov v Turčiji. Padla je tudi beseda kolonizacija. Kaj je na tem?«

Po kratkem razmišljanju je Hajdav-bej odgovoril:

»Morali bi poznati novo Turčijo. Je povsem drugačna od one stare. Vi veste, kakšno reputacijo je uživala naša prejšnja diplomacija. Mi današnji, mi smo bolj iskreni, bolj odkritosrečni. Odkrito govorimo ono, kar tudi mislimo. Tu je moč nove Turčije. Če boste imeli priložnost, da pridete v Angoro in da prisostvujete seji našega parlamenta, boste prav gotovo opazili, da smo mi novi, mladi, zelo ponosni in zelo občutljivi v pogledu naše državne suverenitete. Zato se bo vsakdo, ki pozna današnjo Turčijo, previdno izogibal govoriti o kolonizaciji Turčije. To je izključeno.

»Ker ravno govorite o novi in stari Turčiji, ali nam ne bi lahko povedali, v čem je razlika med starim in novim režimom?«

»Obžalujem, da nimam toliko časa, da bi vam o tem govoril obširneje. Opozarjam pa vas samo na sedemdesetletni govor, ki ga je predsednik republike Kemal-paša imel v parlamentu. Iz njega je najbolj razvidna ta razlika.

Današnja Turčija niti malo ne liči na ono staro. V glavnem so vam reforme znane. Med poslednjimi so najbolj interesantne državljanski zakonik, ki smo ga izdelali po vzoru švicarskega, kazenski zakonik, ki je izdelan po vzoru italijanskega in trgovski zakonik, izdelan po vzoru nemškega.

Predno je stopil v veljavo državljanski zakonik, smo izvršili ločitev cerkve od države. Predsednik je takrat dal besedo in ona je postala zakon, da se vlada nikdar ne bo vmešavala v interne zadeve cerkve in religije.

Najbolj vas bo seveda zanimala poslednja reforma: uvedba latinice. Od 1. decembra pr. l. izhajajo vsi listi v Turčiji v latinici, od 1. januarja pa je latinica upeljana tudi v vseh uradih. Da bi se latinica čim hitreje razširila, je v vsaki vasi osnovana šola, ki jo morajo obiskovati vsi od 10—60 let.

Mošeje, kavarne, vse velike dvorane in občinska sodišča se pretvorijo za gotovo dobo v narodne šole, v katerih se vsi učijo nove abecede. Ta poslednja reforma je posebno ugodna za našo literaturo, ker se z njo postopno odstranjujejo tudi stari arabski izrazi, jezik se poenostavlja in postane pristopnejši za tužce. Današnja naša vlada vrši svoje napore v glavnem v naslednjih dveh smereh: Uvrščuje prosveto in gradi komunikacije. Sedaj se pri nas gradi 2500 km novih železniških prog.

Tudi za gospodarsko stran se vodi največja briga. Pri nas je bil lansko leto ustanovljen gospodarski svet, ki proučuje, izdeluje in predlaga vladi vse gospodarske ukrepe, ki se v največjem delu takoj oživijo. Dasi smo imeli v zadnjih dveh letih slabo žetev, se je ukrepom vlade in gospodarskega sveta posrečilo, da se je trgovska bilanca nasproti bilanci iz l. 1924. izboljšala za 35%.

»Včeraj smo dobili poročilo Vaše uradne agencije o nekakih protirežimskih zarotah. Kaj je na stvari?«

»Te in slične vesti ne zaslužijo pozornosti. Najbrže mislite na dogodek z aretirancem v Brusli, ki je v zaporu poskušal organizirati nekako versko družbo za spremembo režima. Uverjavam vas, da je režim siguren. Noben religiozen moment ne more pri nas več priti v obzir. Narod je razumeel pokret in je zadovoljen.

Priporočam vam, da se tudi sami prepričate. Obiščite novo Turčijo.

Kulturnobojna glasovanja v dun. zbornici

Velenemci v zvezi s socialdemokracijo - Pred krizo vlade

Dunaj, 23. jan. (Tel. »Slov.«) Pri proračunski razpravi v narodnem svetu je bilo danes pri poglavju o pouku zopet bojno glasovanje, pri katerem so krščanski socialisti prišli v manjšino nasproti koaliciji socialnih demokratov z velenemci in v enem primeru celo z Landbundom. Predlog socialnih demokratov, da se državni ljudskošolski zakon čim prej raztegne tudi na Gradiščansko, je bil sprejet z 81 glasovi socialnih demokratov in velenemcev proti 76 glasovom krščanskih socialistov in Landbunda. Krščanski socialisti so bili proti temu predlogu, ker hočejo ohraniti na Gradiščanskem katoliške šole. Landbund je sicer tudi za to, da se šolski zakon razširi, zahteva pa tudi, da se ohranijo konfesionalne

šole, ki so pod madžarsko vlado mnogo pripomogle za ohranitev nemštva na Gradiščanskem. Tozadevni predlog Landbunda je bil sprejet. Dalje je bil sprejet z glasovi velenemcev in socialnih demokratov proti glasovom krščanskih socialistov in Landbunda tudi predlog velenemcev, s katerim se pozivlje p. svetni minister, da ne izda nobene odredbe o p. znanju doktorskih naslovov, podeljenih na filozofskem inštitutu katoliške fakultete v Salzburgu, in o tam prebitih semestrlih, preden stvar ne bo zakonito urejena. Zvezni kancler dr. Seipel, ki se danes vrača iz Münchena, bo torej našel zelo kritično situacijo v svoji vladni večini.

Propaganda za revizijo mir. pogodb

Fantazije lorda Rothermeerja - Nova »stranka svobode«

Budimpešta, 23. jan. (Tel. »Slov.«) Lord Rothermere je izjavil londonskemu dopisniku »Pesti Hirlap«, da ve iz neposrednega vira, da sta Macdonald in Lloyd George v vprašanju revizije trianonske mirovne pogodbe njegovega mnenja. Macdonald bo bodisi sam bodisi skupno z Lloydom Georgeom storil vse mogoče, da bo revizija mirovnih pogodb sprejeta kot oficijelna programna točka angleške politike. — Rothermere je še enkrat poudaril, da smatra prizadevanja za restavracijo Habsburžanov za največjo nevarnost za uspeh madžarskega revizijskega pokreta.

Budimpešta, 23. jan. (Tel. »Slov.«) Na Madžarskem se je ustanovila nova politična stranka z imenom: madžarska stranka svobode. — Ustanovili so jo bivši ministrski predsednik segedinske protirevolucionarne vlade za časa komunistov dr. Abraham, vpokojeni vojni mi-

nister Bartha in bivši notranji minister Dömötör. Manifest nove stranke ostro napada politiko vlade. Vlada ni izpolnila svojih obljub. Vodilni člani nove stranke so bili pred Božičem gostje lorda Rothermeerja in tako je tudi osnovna črta programa stranke, da zahteva kot najvažnejšo nalogo revizijo trianonske mirovne pogodbe. Z aktivno zunanjo politiko se mora dokazati, da je bila Madžarska v vojni prisiljena, služiti tujim ciljem v interesu tuje avtokracije. Madžarska mora pridobiti simpatije zapadnih zmagovitih držav (!), ki bi vsak čas lahko s skupno manifestacijo sklenile revizijo mirovne pogodbe. Stranka se izjavlja tudi proti restavraciji Habsburžanov v obliki izvolitve Habsburžana in zahteva uresničenje demokracije v duhu Ludovika Košuta, kar brez splošne in tajne volilne pravice ni mogoče.

Živahnost Male antante

Bukarešta, 23. jan. (Tel. »Slov.«) »Cuventul« piše, da se vrši med zunanjimi ministri male antante živahno diplomatsko dopisovanje o času sestanka letošnje konference male antante. Spremembe v Jugoslaviji in Romuniji in pred Društvom narodov sproženo vprašanje manjšin je rodilo željo, da se sestanke ministrov male antante ne bo šele, kakor prej, vršil meseca junija ali julija na Bledu, temveč še pred pomladanskim zasedanjem Sveta Društva narodov meseca marca. — O gospodarski mali antanti bo najprej predkonferenca strokovnjakov meseca februarja v Bukarešti, aprila pa potem tudi v Bukarešti prava konferenca.

Grčija dobi kralja?

Bukarešta, 23. jan. (Tel. »Slov.«) »Cuventul« javlja, da se v diplomatskih krogih spravljajo obisk neke visoke osebnosti na bližnjem vzhodu v zvezo s tem, da je na dnevnem redu vzpostavitev monarhije na Grškem in zopetna izvolitev bivšega kralja Jurija. Ta osebnost je imela v to svrhu razgovore z nekaterimi grškimi političnimi voditelji.

Rusija podpira Aman Ullaha

Berlin, 23. jan. (Tel. »Slov.«) Afganistansko poslanstvo v Berlinu poroča, da so upravitelji cele vrste afganistanskih pokrajin obljubili kralju Aman Ulahu zvestobo in podvrženost. V Kandaharju se pod kraljevim vodstvom vrše priprave za zopetno osvojitve Kabula in za strmoglavljenje Baka i Saquao, katerega pristaši vedno bolj zapuščajo. Tudi svečeniki, ki so dali znak za vstajo, so uvideli napako in jo skušajo zopet popraviti.

London, 23. jan. (Tel. »Slov.«) Angleške agenture poročajo iz Pešavarja, da so karavane iz ruskega Turkestana z modernim vojniim materialom in rusko municijo za Aman Ullaha prekoračile afganistansko mejo. Kralj Aman Ulah med oblegovanjem v trdnjavi Kabul le zato ni dobil nobene pomoči, ker so močni rodovi Durani in Gilsai ter nekateri drugi rodovi zahodno od Kabula bili takrat na dolgem karavanskem potovanju v Perzijo, katero potovanje pa so takoj ustavili, ko so dobili vesti o vstaji. Sedaj je kralju Aman Ulahu zopet na razpolago 7000 mož.

London, 23. jan. (Tel. »Slov.«) Aman Ulah širi z letaki propagando pri afganistanskih gorskih plemenih, ki se glasijo: »Pomagajte mi, vreči oblastnika, sina nosača vode. Ne pozabite, da sem prekalil vse reforme, ki so povzročile prepire!« Inaja Ulah je odpotoval v Kandahar, kjer se bo sestal z Aman Ulahom.

Pred razpravo o Alzaški

Pariz, 23. jan. (Tel. »Slov.«) V poslanski zbornici se prične jutri z veliko napetostjo pričakovana debata o Alzaciji. Danes so bili imenovani odbori velikih komisij. V finančni komisiji se je posrečilo radikalnim socialistom, dasi se je število njihovih članov zmanjšalo, radi skupnega nastopa vseh levičarskih strank, da je bil zopet izvoljen za predsednika Malvy s 24 proti 17 glasovom. Tudi glavni poročevalec za proračun je bil zopet izvoljen radikalni socialist Chappodolaine. Dalje je levica zopet dobila v zunanje-politični komisiji svojega dosedanjega predsednika socialista Paula Boncourja s soglasno izvolitvijo. Ostale komisije kažejo samo malo spremembo.

Zagreb o razpustu SLS

Zagreb, 23. jan. (Tel. »Slov.«) »Narodna Politika« prinaša preko cele strani o razpustu Slovenske ljudske stranke. Vest o razpustu SLS je naredila v Zagrebu globok vtis, ker se je splošno smatralo, da SLS ne bo razpuščena.

Za kmetijstvo

Belgrad, 23. jan. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne je pozval kmetijski minister dr. Frangeš vse referente in načelnike svojega ministrstva. Obravnavali so v glavnem proračun. Kakor doznavamo, bo proračun kmetijskega ministrstva nekoliko večji, kakor je bil splošni proračun, ki ga je izdelal prejšnji minister dr. Subotić. Dopoldne je dr. Frangeš kot zastopnik ministra za agrarno reformo enako imel posvetovanje s svojimi načelniki o sestavi proračuna.

Belgrajske vesti

Pri predsedniku vlade. Predsednik vlade general Peter Živković se je vse popoldne mudil v kabinetu na Topčideru. Obiskala sta ga pravosodni minister dr. Milan Srškić in minister za vere dr. Tugomir Alaupović.

Železniškega ministra dr. Antona Korošca sta obiskala danes angleški poslanik Kennard in madžarski trgovinski delegat dr. Silagy.

Rektor ljubljanskega vsučilišča dr. Milav Vidmar je danes prispel v Belgrad.

Za »miss Jugoslavije« je izbrana Stanislava Matijević iz užiske Požege. Kot druga in tretja najlepša žena v Jugoslaviji pa Jerena Vlajić iz Skoplja in Vida Petan iz Maribora, rojena v Ljubljani. Vse tri odidejo v Pariz na mednarodno tekmovanje lepotic.

Pravilnik o bolnicah je podpisan. Z njim se uvaja stalna služba. Za pregreške v službi so odredene stroge kazni.

V železniškem ministrstvu se je vršila konferenca načelnikov. Razpravljali so o nabavi premoga, o 50 odst. popustu za prevoz moka in pšenice itd.

Popravek drž. pravdnika „Ponedeljku“

»Ponedeljku« je poslalo drž. pravdnništvo z ozirom na njegovo poročilo o izpustitvi aretiranih Orjunašev iz preiskovalnega zapora ta popravek:

»Ni res, da je državno pravdnništvo predlagalo ustavitev preiskave, čemur je minister pravde pritrdil, ni res, da je državni pravdnik predložil poročilo s predlogom, da se kazensko postopanje ustavi višjemu državnemu pravdnstvu, ki je spise odposlalo v Belgrad pravosodnemu ministru, da odloči v predlogih državnega pravdnstva, ni res, da je minister pravde dr. Srškić podpisal odlok, da se osumljenci takoj izpuste na svobodo, ker preiskava ni mogla dožniti nobenega dejstva, iz kojega bi se dalo sklepati na kakršnokoli njegovo sokrivilo pri umoru Egidija Perica, in ni res, da se je dr. Mastnak, ki da je z jutranjim belgajskim brzovlakom prispel menda 19. t. m. v Ljubljano, takoj napotil k državnemu pravdniku, kateremu je izročil odlok pravosodnega ministra,

res pa je, da državno pravdnništvo po zakonu ni upravičeno staviti predlogov ministru pravde, da državno pravdnništvo tudi višjemu državnemu pravdnstvu ni stavilo predlogov, da se kazensko postopanje ustavi, in da vsled tega tudi višje državno pravdnništvo ni odposlalo spisov ministru pravde, da odloči o predlogih državnega pravdnstva, — da so se zaedevni sodni spisi od časa, ko so bili od preiskovalnega sodnika predani drž. pravdnstvu, do vrnitve preiskovalnemu sodniku, ki je sklenil ustavitev uvodne preiskave glede umora Egidija Perica in izpustitev obdolžencev, nepretrgoma nahajali pri državnem pravdnstvu, — da dr. Mastnak po svojem prihodu v Ljubljani sploh ni vstopil v uradne prostore državnega pravdnstva, da ni izročil državnemu pravdniku odloka, da se osumljenci spuste na svobodo in da minister pravde ni podpisal takega odloka.

Ker nastopa državno pravdnništvo, ki je po svoji notranji organizaciji vezano na naloge višjega državnega pravdnstva in ministra pravde, pred sodiščem povsem samostojno in ker spisi pri državnem pravdnstvu razen nadzorstvenim organom niso nikomur na vpogled, so navedbe članka zgolj domneve, ki po uradnih spisih niso potrjene.

Alera dr. Tuke

Praga, 23. jan. (Tel. »Slov.«) V aferi slovaškega poslanca dr. Tuke se je preiskava sedaj razširila tudi na grofico Luizo Eszterhazy, ki je bila že pred petimi leti obsojena na eno leto ječe. Pri preiskavi v njenem gradu so našli obtežujoče dokumente. Prošnja dr. Tuke za izpustitev iz preiskovalnega zapora je bila odklonjena.

Čiščenje v fašistovski stranki

Milan, 23. jan. (Tel. »Slov.«) Z največjim zadovoljstvom je prebivalstvo sprejelo vest, da je končno strmoglavljen milanski tajnik fašistovske stranke Mario Gianpoli, ki je bil odločen s svojega mesta pred enim mesecem, sedaj pa tudi z mesta generalnega inspektorja fašistovske stranke. Njegovi zaupniki so zakrili številne nasilnosti, poverebe javnega denarja itd., dočim je Gianpoli sam delal visoke igralne dolgove.

Sleparije z reparacijami

Pariz, 23. jan. (Tel. »Slov.«) V zvezi s preiskavo, ki se vrši radi gotovih poslov s sladkorjem, pri čemer gre za reparacijske davke v naravi, in se je pojavil sum glede p. neverb na škodo države, je bil aretirani predsednik upravnega sveta najemnih družb za rafinerijo sladkorja, Leon Pollier. Na njegovem stanovanju in pri podružnicah so bile hišne preiskave in zaplenjeni spisi. Zaplenjeni so bili vsi bančni računi Pollierja in upravnih svetnikov Neutzky in Robiano. Znali so si pridobiti obširne pogodbe za dobavo sladkorja, katerega prodajali neznancem, ne da bi denar oddali državi. Višina p. neverjenega denarja znaša okoli 80 milijonov frankov.

Glavni krivec je Rus Neutzky, ki je bil včeraj aretirani v Parizu. Ravno tako sokrivec Robiano. Predsednik Pollier je bil profesor na vsučilišču v Lille in vodil pod velikim naslovom paroplovno družbo, katera pa je imela samo en majhen, zarjavel parnik, ki nikdar ni zapustil pristanišča. Pri aferi so zelo kompromitirani tudi nekateri uradniki finančnega ministrstva in francoskega urada za reparacijske dobave v naravi.

Finančni škandal v Belgiji

Bruselj, 23. jan. (Tel. »Slov.«) — Tudi v Bruslju so danes odkrili finančni škandal. Aretirana sta bila dva finančna častnikarja, ki sta izdajala »Gazette du Franc parler«. List je priobčeval borzne tipe in prevzemal tudi mesečarske posle, katerih pa nikdar ni izvršil v korist klientov. Število oškodovanih še ni ugotovljeno.

Nesreče na morju

Newyork, 23. jan. (Tel. »Slov.«) Medtem ko je nemški parnik »Jorg« Severonemškega Lloydja vso noč zaman iskal italijanski parnik »Florida«, ki je v nevarnosti, poroča parnik »America«, da je v stalni brezlični zvezi s »Florida« in da jo bo opoldne došel. Drugi p. nesrečni parnik »Danne Daika« je razpel zasilna jadra in skuša z lastno močjo priti do katerega pristanišča na Bermudih. Parnik »President Garfield« je nasel na čeri, s katerih pa so ga zopet rešili. Parnik je lahko poškodovan.

Usoda naših konfinirancev

Pretekli četrtek je bil odpeljan iz Trsta akademik Roman Pahor, ki je bil konfiniran na otok Ponzo za pet let. Roman Pahor je moral prej odsedeti en mesec ječe na podlagi obsodbe, ker je hranil doma »prevratne publikacije« (ljubljansko »Mladino« i. dr.). Gosp. Pahor je bil na tihem odpeljan v Benetke. Od tu je nastopil dolgo pot na Ponzo, kjer bo našel že nekaj slovenskih znancev, med drugimi dr. Deklevo. Življenje na Ponzi je slabo; konfiniranci so nastanjeni v barakah in sicer v vsaki sobi po deset mož. — Gosp. dr. Janko Kralj je na Liparih. Politična oblastva so mu dala na izbero Lipari ali Cagliari na Sardiniji, da bi mogel tam nadaljevati svoje študije na univerzi. Dr. Kralj je ostal rajše na Liparih, kjer biva že mnogo drugih Slovencev. Med temi je tudi dr. Sardoč, ki je te dni odprl zobozdravniški ambulatorij.

Dunajeka vremenska napoved: Na zahodu oblačno s padavinami, v nižinah dež, v par dneh zopet padec temperature. Na vzhodnem robu Alp in na jugu bo najbrže še mrzlo vreme s snegom.